

1941/42 samt att ställa å förskottsstaten uppförda anslag till vederbörande myndigheters förfogande,

dels ock medgivit, att de i beredskapsstaten angivna anslagsbeloppen må överkridas, under förutsättning att Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock inom tjugo dagar sammanträder.

Stockholm den 26 juni 1941.

Med undersätlig vördnad.

Nr 421.

Godkänd av första kammaren den 26 juni 1941.

Godkänd av andra kammaren den 26 juni 1941.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till befrämjande av ökad tillverkning av bränntrorv m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 189.)

Till Konungen.

I en den 9 maj 1941 dagtecknad proposition, nr 259, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels anvisa till Upplynnings- och instruktionsverksamhet på torvområdet å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln ett reservationsanslag av 35,000 kronor,

dels anvisa till Anskaffande av maskinutrustning för torvtäkt å statliga torvmossar för budgetåret 1941/42 under elfte huvudtiteln ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor,

dels anvisa till Förberedande arbeten å torvmossar i enskild ägo för budgetåret 1941/42 under elfte huvudtiteln ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor,

dels anvisa till Industrilånefonden för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten under Statens utlåningsfonder ett reservationsanslag av 9,000,000 kronor,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad föredragande statsrådet i omförmälda statsrådsprotokoll anført vid beviljande under 1941 och 1942 av torvlån från industrilånefonden i särskilda fall medgiva undantag från gällande lånebestämmelser,

dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga statens bränslekommission eller annan myndighet att med torvtillverkare träffa avtal angående avsättning för torvproduktionen av den innebörd som föredragande statsrådet angivit.

I likhet med föredragande statsrådet anser riksdagen det i hög grad angeläget att en kraftig utökning av torvproduktionen nästa år kommer till stånd. Den produktionsstegring, som enligt av bränslekommissionen uppgjorda planer

erfordras för ernående av en sammanlagd produktion av fabrikstorf under år 1942 å 1,000,000 ton, torde såsom statsrådet framhållit icke kunna genomföras utan att långt gående statliga åtgärder vidtagas för att främja en ökad torvframställning. Riksdagen är ense med statsrådet om nödvändigheten av statens medverkan för uppnående av nämnda syfte och om önskvärdheten av att den av kommissionen angivna torvmängden utvinnes under nästa år.

Emot Kungl. Maj:ts förslag om anvisande dels å tilläggsstat II för budgetåret 1940/41 av 35,000 kronor till Upplysnings- och instruktionsverksamhet på torvområdet, dels för budgetåret 1941/42 av ej mindre 2,500,000 kronor till Anskaffande av maskinutrustning för torvtäkt å statliga torvmossar, än även 1,500,000 kronor till Förberedande arbeten å torvmossar i enskild ägo har riksdagen icke funnit anledning till erinran. Vad föredragande statsrådet i förevarande sammanhang anfört har icke heller föranlett någon invändning från riksdagens sida.

Riksdagen delar föredragande statsrådets betänkligheter mot bränslekommissionens förslag om anvisande av 9,000,000 kronor för anskaffande genom statens försorg av maskinutrustning för torvfabrikation å torvmossar i enskild ägo och anser de av statsrådet anvisade utvägarna för ernående av en utökad maskinell tillverkning av torv vara att förorda. Riksdagen anser sig sålunda böra lämna Kungl. Maj:t medgivande att bemyndiga bränslekommissionen eller annan statlig myndighet att, efter de av statsrådet närmare angivna riktlinjerna, med enskilda torvtillverkare träffa avtal av innebörd, att avsättning tryggas till visst pris för den utökade torvproduktionen under en tid framåt. Likaså bifaller riksdagen statsrådets förslag att i industrilånefonden investeras ett kapitalbelopp av 9,000,000 kronor, i syfte att bereda enskilda företagare vidgade möjligheter att erhålla lån av statsmedel för utförande av erforderliga anläggningar. Med hänsyn till vad föredragande statsrådet i ämnet anfört anser riksdagen sig jämväl böra bemyndiga Kungl. Maj:t att vid beviljande under åren 1941 och 1942 av torvlån från industrilånefonden i särskilda fall medgiva undantag från gällande lånebestämmelser. Såsom statsrådet framhållit, vore avsikten därvid, att maximigränsen för dylika lån i intet fall skulle överstiga 80 procent av anläggningskostnaden.

Vad slutligen beträffar anvisande av medel såsom bidrag till anläggningar för tillverkning av torvkol och torvtjära delar riksdagen föredragande statsrådets uppfattning, att medverkan från statens sida till en ökad produktion av olika slag av ersättningsbränslen icke synes böra komma till stånd, förrän påtagliga resultat av pågående försöksverksamhet föreligga. Resultaten av försöksverksamheten synas ännu icke kunna överblickas. Därest denna verksamhet emellertid skulle krönas med framgång, torde — framhåller statsrådet — Kungl. Maj:t äga att med användande av tillgängliga fullmakter träffa erforderliga anstalter för statlig medverkan till främjande av framställning av torvkol och torvtjära samt andra biprodukter från torvkolning. Riksdagen förutsätter, att Kungl. Maj:t med största uppmärksamhet följer utvecklingen på förevarande område.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen dels anvisat till *Upplysnings- och instruktionsverksamhet på torvområdet å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln ett *reservationsanslag av 35,000 kronor,*

dels anvisat till *Anskaffande av maskinutrustning för torvtäkt å statliga torvmossar* för budgetåret 1941/42 under elfte huvudtiteln ett *reservationsanslag av 2,500,000 kronor,*

dels anvisat till *Förberedande arbeten å torvmossar i enskild ägo* för budgetåret 1941/42 under elfte huvudtiteln ett *reservationsanslag* av 1,500,000 kronor,
dels anvisat till *Industrilånefonden* för budgetåret 1941/42 såsom kapitalinvestering i statens utlåningsfonder ett *reservationsanslag* av 9,000,000 kronor,
dels bemyndigat Kungl. Maj:t att i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 9 maj 1941 anförts vid beviljande under 1941 och 1942 av torvlån från industrilånefonden i särskilda fall medgiva undantag från gällande lånebestämmelser,
dels ock medgivit, att Kungl. Maj:t må bemyndiga statens bränslekommission eller annan myndighet att med torvtillverkare träffa avtal angående avsättning för torvproduktionen av den innebörd som i nämnda statsrådsprotokoll angivits.

Stockholm den 26 juni 1941.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 422.

Godkänd av första kammaren den 26 juni 1941.

Godkänd av andra kammaren den 26 juni 1941.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion angående anslag till bidrag till verksamheten vid s. k. hemgårdar.

(Statsutskottets utlåtande nr 190.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion, II: 125, har hemställts, att riksdagen måtte i överensstämmelse med i motionen angivna riktlinjer såsom bidrag till hemgårdarnas verksamhet för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 69,400 kronor.

Såsom av den i förevarande motion lämnade redogörelsen framgår och enligt vad riksdagen i övrigt har sig bekant fullgöra hemgårdarna en i många avseenden samhällsgagnande verksamhet. Deras insatser i det frivilliga folkbildningsarbetet och på det sociala området — särskilt deras uppgift av förebyggande art i syfte att skydda den uppväxande ungdomen från skadliga inflytelser — måste givas allt erkännande. I den mån hemgårdsverksamheten är av social karaktär — vilket i väsentlig utsträckning torde vara fallet — synes det riksdagen i första hand böra ankomma på kommunerna att i ekonomiskt avseende understödja densamma. Med hänsyn till önskvärdenheten av att den genom hemgårdarna bedrivna rörelsen vidmakthålles och vidare utvecklas torde det likväl kunna ifrågasättas, att även staten i en eller annan form träder hjälpande emellan. Härvid synes det riksdagen ligga närmast till hands att lotterimedel tagas in anspråk för ändamålet i fråga. Skulle det emellertid av olika